

ko Argun. Tam so pomorili okrog 200 ruskih in kitajskih prebivalcev.

Iz Trehrečja poročajo, da so rdeči neko selo ob Argunu zajeli in zažgali, prebivalce pa pobili. Nikomur niso prizanesli. Komsomolci (člani boljševiške mladinske organizacije) so metali otroke v vodo, dvema so s kamnom glave razbili.

Na pristavi Damasova so rdeči vojniki požgali vsa poslopja ruskih in kitajskih prebivalcev. Ko so vse moške pomorili, so ostali še starčki, ženske in otroci. Te so zbrali v četo in jim zapovedali, da gredo na drugo stran potoka, ki teče tam mimo, rekoč: pojdite proč iz pristave, mi vas več ne potrebujemo. Medtem ko so ti siromaki bredli čez vodo, so začeli streljati na nje. Ko so hoteli ranjenci zopet iz vode zlezti na suho, so jih boljševiki metali nazaj v vodo. Vseh oseb na pristavi Damasova je bilo umorjenih 63. Živino in konje so boljševiki ugrabili in odpeljali.

List »Nova Vrenuja« piše, da so takrat, ko so boljševiki streljali ali morili rusko inteligenco, govorili in pisali po Evropi: to je notranja ruska zadeva. Ali bodo zdaj tudi govorili, da je to notranja kitajska zadeva? Velika je razlika med rusko dušo in dušo Evropejca. Ko so Turki klali kristjane, Rusi niso govorili: to je notranja turška zadeva, marveč so posegli vmes in so z orožjem branili kristjane. Zato ne služi v čast evropskim omikancem, da dopuščajo podobne stvari, ki jih uganjajo boljševiki.

Besede ruskega lista so resnične. — Evropske velesile hočejo imeti dobre odnose z boljševiki in angleška delavska stranka se je požurila, da je prišla v stik z njimi. Kaj je evropskim diplomatom za nedolžno prelito slovensko kri?

Ko so Turki svojčas klali Armence, ko so v Mehiki zatirali vero in so Arabci pomorili nekaj Judov, so listi mnogo pisali o tem in so protestirali proti takim grozovitostim. Sklicevali so zborovanja in so sklepali protestne izjave. Kdo pa je protestiral proti boljševiške-mu zverstvu? Nihče! Saj gre za slovensko kri! Evropa je to grozovitost komaj na znanje vzela. Kje pa je slovensko prepričanje? Bodimo odkriti! Tudi v slovenskih listih se premalo piše o boljševiškem zverstvu.

*

Sing — Sing.

Najbolj proslulo poslopje Združenih držav bo v kratkem nadomeščeno z novo stavbo. Gre namreč za 100 let staro kaznilnico, ki je celemu svetu znana pod imenom »Sing-Sing« Koliko žaloliger se je doigralo v tem zavodu!

Kaznilnica je oddaljena od Newyorka 45 km in leži tik ob slikoviti obali reke Hudson. Leta 1914 je bil izdan v Združenih državah nov kazenski zakon in pri tej priliki je bilo modernizirano postopanje s kaznjenci v Sing-Sing. Od tedaj smejo obsojenci že zjutraj iz svojih celic in se gibljejo za zidovjem prosto. Ako je bilo deževno in hladno, so skrbele za ogrevanje naj-

boljše električne peči. V zadnjih letih so povečali zavod s prizidavo in ustvarili: čitalnice, igralnice, gledališče in vsemogoče delavnice. Kar je bil kaznjenc poprej po poklicu, je svobodno v kaznilnici nadaljeval. Za dnevno delo mu je plačalo ravnateljstvo 3 dolarje in s tem denarjem je svobodno razpolagal po svoji volji. Celo časopisje so imeli jetniki na razpolago, po radiju so zvedeli najnovejše dogodke.

Na ta način je hotelo vodstvo preprečiti, da bi se kaznjenc moralno še bolj pogreznil, nego je bil pred obsodbo. Izobraženi kaznjenci so morali podučevati priproste. Z milim postopanjem so nameravali oblažiti stremljenje po pobegu in preprečiti nepotrebno prelivanje krvi. Pazniki, ki se navidez niso brigali za kaznjence, so imeli povelje, ustreliti vsacega, ki bi hotel utesiti.

Ako je restant končal dnevno opravilo, je imel še vedno toliko prostega časa, da je lahko igral na kak instrument, pisal, se učil ali pa igral z drugimi kako igro. Po večerji so morali kaznjenci v zaporne celice, ki so bile 2,5 m dolge, 2 m visoke in 1,2 m široke. Nobenega okna ni bilo na zunanjo stran, svetloba je prihajala le skozi omrežje jeklenih vrat. Kot postelje so služile lesene priče. Do leta 1914 so morali tihčati restanti noč in dan v celicah in so jih zapustili le v toliko, da so se prezračile. Še le po omenjenem letu je zasijalo obsojenim pravkar opisano solnce prostega gibanja.

Kaznilnice se je oprijelo ime Sing-Sing radi tega-le: Kmalu, ko je bil zavod otvorjen, je bil obsojen na dosmrtno ječo časninar, ki je ubil moža pri dnevnem pretepu. V ječo je prinesel seboj ptiča, katerega je obesil v kletki na steno zaporne celice. Dovolili so mu, da je ptička obdržal in pozneje so mu poslali razni znanci še več ptičev in iz tega se je rodilo ime: Sing-Sing od tihčkov pevcev, ki so bili zaprtemu časninarju edina zabava in razvedrilo.

Pri kratkem opisu Sing-Sing zavoda ne smemo pozabiti na stavbo smrti, ki je bila zgrajena na vrtu in obdana od dreves. V paviljonu smrti je bila soba brez oken, svetloba je prihajala od zgoraj in tukaj so izvrševali smrtne obsodbe. Na stenah je bil napis: »Tiho«. V sobi je bila priprava za kurjavo, umvalnik in gumb za zvezo z visoko električno napetostjo. V enem kotu je bila lesena klop za priče usmrtitve: ravnatelj kaznilnice, sodnike in zdravnika.

Na sredi sobe smrti je bil ameriški »električni stol«. Izgledal je obrabljeno in bil opremljen z naslonjali za obe roki. Od stola so visele gurte in žice. Na smrt obsojene so morali na stol privezati, ker so se branili iz strahu pred smrtjo. Samo v tej sobi so ubili z električnim tokom na leto približno 10 oseb. Od začetka zavoda do danes je bilo usmrčenih 250 obsojencev. Znani krvnik v Sing-Sing, Janez Hulbert, je usmrtil tekom 12 letnega službovanja 40 oseb. Za vsako usmrtitev so mu izplačali 150 dolarjev. Leta 1926 je dal slovo krvavi službi in februarja 1929 so ga našli ustreljenega v kletki svoje hiše. Skraja so sumili, da ga je ustrelil kateri od bivših restantov, pozneje pa so

le dognali, da si je končal življenje radi duševne potrtosti.

Na smrt obsojene so pred usmrtitvijo mučili na uprav ameriški način. — Ako je bila nad kom izrečena smrtna obsodba, so ga vtaknili v celico paviljona smrti. Nikdo razven paznika ni smel k njemu. Ne duhovnik, ne sodnik in nobeden sorodnik ni imel pravice, da bi videl obsojenega. V noči pred izvršitvijo obsodbe so ga prepeljali v drugo celico, ki je bila tik poleg one z električnim stolom. Tukaj so mu obrili glavo, da se ga je električni tok bolj prijel.

Ako je elektrika obsojenega ubila, so ga prenesli v sosedno sobo, kjer so mu vzeli zdravniki možgane. Še le tedaj so lahko odpeljali sorodniki truplo in ga pokopali po svoji volji.

Ne mestu starega — stoletnega Sing-Singa stavijo novega — modernega, a tudi v tem bo ostal za izvršitev smrtne obsodbe stari — električni stol.

*

Pogreb pri Japoncih.

Japonci poznajo dva načina pogreba. Privrženci Šintog vere pokopavajo mrliče v štirioglatih lesenih krstah na pokopališčih; budisti pa svoje mrtve sežigajo.

V dobi, ko je bil na Japonskem budizem na vrhuncu, so tudi budisti umrle pokopavali. Ko je bilo pozneje upeljano sežiganje posamič, je duhovščina kmalu pogruntala, da je sežiganje za njo veliko bolj dobičkanosno nego pokopavanje. Ako so mrliča pokopali, so mu dali seboj belo mrtvaško obleko; pred sežiganjem jo je prejel v dar duhovnik. Ravno radi te obleke so priporočali budistični svečeniki sežiganje, dokler ni bilo splošno upeljano.

Tudi budistične mrtve denejo najprej v male lesene omare. V tak zaboj mrliča stlačijo, da kleči in mu je glava čisto pri kolenih. V krsti je mrlič nekako tako, kakor bi opravljal molitev.

V prejšnjih letih so zaboje z mrliči sežigali kar na odprtem ognju, mnogo pozneje so začeli zidati posebne sežigalnice. Sežiganje se vrši navadno v noči. Še le drugo jutro lahko odnesejo sorodniki pepel in ostanke kosti. Vse to spravijo v lončene posode, katere nesejo v tempelj blagoslovit in po preteku 7 dni spravijo posodo na posebno mesto. Včasih ločijo zobe od ostankov kosti in jih pošljejo v oni kraj, kjer je bil sežgani rojen.

Ako umrje privrženec stare Šintog vere, smatrajo hišo in njegove domače kot nečiste. Hišni oltar se mora zapreti. Vsakega dotika mrtvega se je treba strogo ogibati. Radi tega umrlega niti ne umijejo, niti ga ne počesejo. Predno ga položijo v krsto, pokrijejo truplo tako od daleč z obleko. Obstoja vera, da biva duša po smrti 49 dni v telesu in nato se še le preseli v nebo.

Zabito krsto položijo pred mizo, na kateri so najljubše jedi pokojnega. — Japonski grobcy so zelo globoki in to radi tega, da ne morejo trupel izkopati psi. V hiši, kjer je bil mrlič, ostanejo prej omenjene jedi na mizi do 51. dne-